

РОЛЬ БІЗНЕС-СТРУКТУР У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ

Н.М. Притуляк, к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Однією із найголовніших закономірностей розвитку світової господарської системи є взаємозв'язок економічного зростання та підвищення ролі людського капіталу в національній економіці.

Концепція людського розвитку сфокусована на людині і проголошує її добробут основною та єдиною метою розвитку. Відходять у минуле орієнтири переважно на економічні результати та впровадження науково-технічного прогресу без урахування пріоритетності розвитку людського чинника. Нарешті прогресивним світом усвідомлено, що ні за яких темпів економічного зростання не досягти суспільного прогресу, якщо не реалізовані важливі для людини можливості: прожити довге й здорове життя; набути знання; мати доступ до засобів існування, що забезпечують гідний рівень життя.

На жаль, в Україні, упродовж останніх років спостерігається значне відставання реального життя від існуючих стандартів, поглиблене зростання нерівності в розподілі результатів економічної діяльності, падіння платоспроможного попиту, загострення процесу маргіналізації суспільства, поширення бідності.

Україна належить до країн зі стабільно високим рівнем бідності. Згідно даних, наведених в Національній доповіді «Цілі розвитку тисячоліття. Україна: 2000-2015», рівень бідності в Україні в 2015 р. за критерієм фактичного прожиткового мінімуму становив 32 % [1, с. 21].

Сформована в Україні модель бідності – це насамперед результат низького рівня доходів від зайнятості. Експерти зауважують, що через архаїчну структуру виробництва, технологічну відсталість підприємств, вплив цінової конкуренції, відбувається консервування моделі дешевої робочої сили, унаслідок чого стандарти оплати праці в країні залишаються загально низькими [2, с. 10].

Проведений порівняльний аналіз середньомісячної заробітної плати працівників вітчизняних підприємств за організаційно-правовими формами їх господарювання показав, що найнижчий її рівень протягом усіх останніх років був на приватних підприємствах. В 2015 році він становив лише 2564 грн., тобто 61,12 % від середнього по країні значення [3].

Щодо номінальної середньомісячної заробітної плати, то впродовж 2008-2015 рр. мало місце її зростання з 1521 грн. до 3455 грн.. Проте через падіння курсу гривні в доларовому еквіваленті вона зазнала суттєвого зниження (майже на 40 %) і у 2015 році становила лише 180 дол. проти 301 дол. в 2008 році. Такий розмір оплати праці є більш, ніж в 10-ть разів нижчим, ніж в європейських країнах і одним з найнижчих серед країн СНД.

Темп зростання реальної заробітної плати в період 2006-2013 рр. також поступово уповільнювався: з 118,3 % до 108,2 %. У 2014 р. він уперше за останні п'ять років навіть не досяг свого 100-відсоткового значення і становив лише 93,5 % від рівня попереднього року. У 2015 р. ця тенденція продовжилася і порівняно із 2014 р. реальна заробітна плата зменшилася на 20,2 % і становила 79,8 % [3].

Тож очевидно, що зайнятість перестає виступати гарантом добробуту сім'ї, а в окремих випадках навіть не забезпечує прожиткового мінімуму. Через мізерні доходи від трудової діяльності та високу заборгованість з їх виплат, сьогодні в Україні кожний п'ятий працюючий – бідний.

З огляду на те, що формування сукупних доходів українського населення відбувається в основному за рахунок заробітної плати, її розмір є основним фінансовим ресурсом подолання бідності в країні.

Натомість в українському бізнес-середовищі ще й досі зберігається хибне уявлення про вплив матеріальної винагороди за працю на кінцеві фінансові результати діяльності підприємств. Більшість роботодавців продовжують сприймати заробітну плату в якості витрат, що зменшують масу прибутку. Вони не усвідомлюють її інвестиційної природи, аналогічної по суті, але більш вигідної за рівнем віддачі порівняно з тими капіталовкладеннями, які здійснюються у формування, оновлення та приріст основних та оборотних засобів.

Зі свого боку, недооцінка праці не лише не забезпечує працівнику необхідних умов для нормального відтворення його робочої сили, вона є фактором руйнівної дії, спрямованої також і на підприємство.

Справа в тому, що перевищення реальної вартості робочої сили над її ціною перестає бути спонукальним мотивом до цілеспрямованої, ініціативної та творчої діяльності людини; призводить до гальмування розвитку інтелектуальної праці та зменшення її участі в виробничих процесах. Бідність працюючого не дає змоги продовжувати навчання, систематично підвищувати свій професійний рівень, унаслідок чого відбувається скорочення інтелектуального капіталу компанії і він перестає бути ресурсом для реалізації різного роду інновацій, а також ефективним організаційно-управлінським інструментом її розвитку, який більшою мірою, ніж фізичний капітал, впливає на формування кінцевих фінансових результатів діяльності.

Перелік посилань:

1. Цілі розвитку тисячоліття Україна: 2000-2015 : Національна доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.idss.org.ua/monografii/2015_MDGs_Ukraine_Report_ua.pdf
2. Лібанова Е. М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність / Е. М. Лібанова // *Економіка України*. – 2014. – № 3 (628). – С. 4-19.
3. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

ВПЛИВ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ З ЄС НА ЕМІГРАЦІЮ РОБОЧОЇ СИЛИ УКРАЇНИ

О.О. Пишк-Ковальська, к.е.н., доцент

А.А. Львович, здобувач вищої освіти

Національний університет «Львівська політехніка»

Економічні фактори відіграють ключову роль в міжнародній міграції робочої сили. Насамперед їхній вплив проявляється в істотній різниці в умовах праці, рівні заробітної плати та життя населення, умовах підприємницької діяльності. Разом із тим серед причин виїзду населення за кордон також є потреба в реалізації себе професійно, а також як особистості. Проте, більшість освічених людей змушені виконувати некваліфіковану, низькооплачувану, а подекуди й принизливу роботу, щоб забезпечити собі відповідний рівень життя [1].

Доцільно зауважити, що наслідки міжнародної трудової міграції мають як позитивні, так і негативні особливості. До позитивних сторін, насамперед, відносять значні перекази коштів своїм рідним, зароблених за кордоном, які формують специфічний вид інвестицій в економіку України. Також це зменшення рівня безробіття та використання надлишкового трудового потенціалу, підвищення кваліфікації емігрантів. Негативними наслідками є зменшення чисельності економічно активного населення, нестача висококваліфікованих працівників, зростання чисельності населення похилого віку і зменшення чисельності молоді [2].

Після нещодавнього прийняття безвізового режиму для України, виникає питання: чи збільшиться еміграція українців? Якщо уважно переглянути умови безвізового режиму, то бачимо, що безвіз розповсюджується лише на короткострокові поїздки. Він надає право на перебування в ЄС протягом 90 днів у проміжку 180 днів. Також безвіз не надає права на роботу, навчання в країнах Європейського союзу. Мова йде лише, здебільшого, про ділові чи туристичні поїздки, або поїздки з релігійною метою чи для відвідування родичів [3].

Зважаючи на умови безвізу та перетину кордону, можна зробити висновок, що вони не сприяють трудовій еміграції, оскільки для виїзду закордон необхідно мати відповідну суму для готівкового розрахунку, заздалегідь визначене місце проживання закордоном та зворотній квиток на батьківщину. Це все додаткові та досить значні витрати для українців.

Підсумовуючи все вищесказане можна сказати, що безвіз не покращить умов для еміграції, а можливо, сприятиме поверненню емігрантів на Україну.

Перелік посилань:

1. Міжнародна міграція робочої сили: український контекст [Електронний ресурс] // *Україна і світове господарство*. – 2017р. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/10611207/ekonomika/mizhnarodna_migratsiya_robochoyi_sili_ukrayinskiy_kontekt.
2. Баланюк Д. М. Особливості участі України в міжнародному русі робочої сили у контексті глобалізації економічного розвитку / Д. М. Баланюк // *Держава і право : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 40*. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України.
3. Інформація з сайту Департаменту консульської служби МЗС України. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/visa-free-dialogue>

ФОРМУВАННЯ РОЗВИНЕНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

О.В. Решевиць, к.держ.упр.

*Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*

В Україні існують значні правові та адміністративні перешкоди і прогалини, які потрібно усунути й заповнити, щоб пришвидшити просування до соціальної ринкової економіки та досягти необхідної економічної динаміки розвитку територіальних громад. Трансформаційні процеси не